

מי שרוצה לשמור

על החוק - צריך

למות ברעב!

טוענים סוחרים

המסרבים לשלם

עמלה בניגוד

לחוק מורי-הדרך

קודם-לכן נפרד מקבוצה קודמת. האוטו-בוס יוצא בדרכי-כלל ישר לירושלים. כבר בדרכי-ירושלים מסביר מורה-הדרך לתיירי רים שאין צורך להחליף את המטבע הזר בבנקים, ומבטיח לגלות להם היכן מצויים המקומות שבהם כוח-הקנייה של הדולר טוב במיוחד. בקיצור, הוא מתחיל, לחמם את התיירים על הקניות. בכל המיקרים ימליץ המדריך על קניות בבית-לחם, וברור למה. שם הוא מקבל קומיסיון עצום על כל הקניות, ובמטבע זר.

היום הראשון לטיול מוקדש לסיום בירושלים, אך בכל מיקרה הוא כולל מסע-קניות בבית-לחם, שם מומלץ לקנות יהודונים. לשלב הקניות מגיעים אחריה-צהריים, כשהתיירים כבר מעוניינים מאד בקניות שהמדריך כל-כך משבח את כדאי-יותן. את תאוות-הקניות שלהם הם פורקים על החנות שאליה הוביל אותם המדריך. סיבוב-הקניות הראשון נערך כבר ביום הראשון לטיול, כי ליום המתחיל מתוכנן סיבוב שני.

ביום השני נוסעים בדרכי-כלל ל-כנסיית-המולד בבית-לחם, וכאן משולב סיבוב שני של קניות, בשעות-הבוקר. אם הקבוצה מראה כושר-קנייה טוב, המדריך מסדר לה משהו, אקסטרה, מחוץ לתוכנית הטיול. הוא לוקח אותם לסיבוב לילי סביב חומות העיר העתיקה המוארות, ו-תוך כדי כך קופצים לחנות-מזכרות ביבית-לחם. בעל החנות פותח את העסק במיוחד לכבוד הקבוצה. כמובן אחרי תריסר טלפוני מראש עם המדריך. חלק ניכר מנסיעות אלה נעשה ללא רישום בכרטיס-סייהעבודה של הנהגים.

ביום השלישי לטיול נוסעים בדרכי-כלל למערות קומראן, ים-המלח, ירדן ומצדה. כמעט בכל מיקרה מגיעים להפסקת-צהריים ולשתית קפה במיצפה אבירטור בירושלים. זהו מיכרה-זהב בצורת חנות מזכרות. סוכנות לביגוד-יעור ומיסעדה גם כאן מקבל המדריך עמלה על הקניות של המטיילים. ביום הרביעי מבקרים בגליל, בנצרת ובטבריה, וביום זה נערך ביקור בבית-הרושת הידית למוצרי-עץ זית שליד פרדס-חנה. שם עורכים הפסקת-קניות ארוכה, וגם כאן מקבלים כמובן עמלה.

ביום החמישי מטיילים בעכו, בחיפה ובשפלת-החוף. ביום זה מתעכבים בעיקר בקניות מוצרי-נוחות בעכו, ובמיפעלי-יהלומים בחיפה ובנתניה. בערב מגיעים לתלאביב, משכיבים את התיירים לישון, ולמחרת לוקחים אותם ללוד. כאן מגיע שלב הטיפה הסופי.

באוטובוס העושה דרכו לנמל-התעופה עוברת מיד ליד מעטפה שמנה, שלחוכה משלשל כל תייר שטרות ירקרקים. ברד-ריכלל, הטיפ מגיע ל-300 דולר, מגלה מורה-הדרך, אבל זהו כבר טיפ-אקסטרה. כי סוכני-הנסיעות גובה מראש ובאופן גלוי את העמלה למדריך, שהיא דולר אחד ליום מכל תייר - כשחצי מזה הולך לנהג. בטיול ממוצע מקבלים הנהג והמדריך 300 דולרים נוספים, דרך הסוכן. הסכומים נראים אולי קצת דימינוניים, אבל זוהי המציאות.

הבעייה האמיתית בכל הנושא הזה, מסכם מורה-הדרך, היא שהפכנו למעלי-מיהכנסות ולמהזיקי מטבע זר שלא כחוק. המדובר במיליוני דולרים, שזורמים דרכנו ודרך החנויות האלה לשוק השחור או אל מעבר לגבול. האוצר מפסיד כך, כל שנה, עשרות מיליוני דולרים. מכירים שם את הנושא זיודעים בדיוק מה קורה.

שביל הזהב של מורי-הדרך

שקורה בטיולים האלה, אומר בגילוי-לב מורה-הדרך, "מישרד-התיירות לא עושה כלום כדי לאכוף את החוק, וכל מה שקרה זה שמורה-הדרך הפכו קצת יותר זהירים בקבלת העמלות. צריך פעם אחת ולתמיד לשתר את האווירה המכוערת שבה אנו מורי-הדרך, חיים." הוא מביא, כדוגמה, טיול אופייני של קבוצת-ציליינים, טיול שאלפים כמותו נערכים מדי-שנה.

המדריך מקבל את הקבוצה בלוד, אומר מורה-הדרך, "אחרי שזמן קצר

סדרות שקופיות מנופי הארץ, הם אינם יודעים על היבטים נוספים שהיו כרוכים בכרישותיהם. מכל קנייה, ארוחה או בילוי כלשהו של תייר בארץ, מקבל מורה-הדרך עמלה-שמי נה. חלקה הגדול במטבע זר. מאות אלפי התיירים הפוקדים את ישראל אינם מ-ע-לים בדעתם כי הובלו ככבשים תמימות למשחטת-קניות אדירה, שאורגנה עבורם על-ידי מורי-הדרך.

"הגיע הזמן לחשוף את האמת על מה

ה סוחר אבירמוסא - שמו המלא אליאס מוסא עזוי - ניצב, מתוסי כל, בפתח חנות-המזכרות שלו שבבית-לחם. הוא עמד ונופף בידיו לאוטובוסים גדושי-התיירים שחלפו על פניו, אך לשווא. כבר חמישה חודשים לא נעצר ולו אוי-טובוס אחד ויחיד בפתח חנותו, ושום תייר לא קנה בה דבר, למרות ששאר חנויות-המזכרות בבית-לחם הומות המוני תיירים. המשאירים בהן מיליוני דולרים. הסיבה לחרם המזור על חנותו היפה של אבירמוסא פשוטה מאד, מסתבר. הי סוחר בן ה-54 חדל לשלם עמלות למורי-הדרך המדריכים את רבבות התיירים והציליינים בדרכי ארץ הקודש, ובעיקר בי חנויותיה. "מאז חודש ינואר", מספר אבירמוסא, "כשיצא החוק שאסור לשלם למורי-הדרך קומיסיון, הפסקתי לתת להם כסף. מהיום שאמרת למדריך הראשון שי אני לא משלם יותר קומיסיון, לא נכנס יותר אף תייר לחנות שלי. המדריכים עשו עלי חרם כללי."

אבירמוסא הריץ תלונות למישרד-התייר-רות ולשר משה קול, על המתרחש בחנויות בית-לחם. "הם לא עשו כלום", הוא טוען, "כי המצב בחנויות בישראל כדי יוק אותו הדבר." בינתיים הוא חי מחסר כנותו מתקופת השפע, אך עומד במרוו. "אני לא אשלם גרוש קומיסיון לשום מורי-הדרך", הוא אומר, "עד שיגמר לי הכסף. עד אז, אני מכבד את החוק."

אבירמוסא מכבד את החוק, אולם רובם המכריע של מאתיים מורי-הדרך העובדים בשירות סוכנויות הנסיעות והתיירות מפ-רים אותו החוק וגורמים למדינה נזק כלכלי בלישוער.

יהלומים קורצים

בבית-לחם

כ אשר התיירים משוים ביניהם, בגאווה, את המציאות שרכשו ביש-ראל - יהלומים, תכשיטי זהב וכסף, ביגי-דיעור, כלי-נוחות, מוצרי עץ-יית ו-

מורת-הדרך רותי אקרמן, סטודנטית העובדת כמורת-דרך לפרנסתה, טוענת כי יש מורי-דרך מוסמכים רבים המסרבים בכל תוקף לקבל עמלות מבתי-העסק המשלמים למורי-הדרך כדי שביאו אליהם תיירים. "אני דוחה גם מה שבעלי החנויות מציעים לי", היא אומרת, "המסכורת בהחלט מספיקה."